מכל מקום קשיא אמר רבא אימא וכן הוא עושה [א]חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר כי סליק רבי זירא אשכחיה לר' אמי דיתיב וקאמר לה להא שמעתא אמר ליה וכי מתה עומד ומולק [א]אשתומם כשעה חדא אמר ליה אימא כך הוא עושה חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר תניא נמי הכי [ג]כיצד מולקין חטאת העוף חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לוושט או לקנה הגיע לוושט או לקנה חותך סימן אחד או רובו ורוב בשר עמו ובעולה שנים [ד]או רוב שנים מני אי רבנן הא אמרי שנים דוקא אי כר"א בר"ש האמר רוב שנים אימא שנים לרבנן רוב שנים לרבי אלעזר בר"ש ואיבעית אימא הא והא ר' אלעזר בר"ש ומאי שנים שדומין לשנים אמר רב יהודה אמר שמואל [ג]נשברה מפרקת ורוב בשר עמה מטמא באהל וא"ת אותו מעשה דעלי מפרקת בלא רוב בשר הואי זקנה שאני דכתיב [ב]ויהי כהזכירו את ארון האלהים ויפול מעל הכסא אחורנית בעד יד השער ותשבר מפרקתו וימת כי זקן האיש וכבד וגו' אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יוחנן [ד]קרעו כדג מטמא באהל א"ר שמואל בר יצחק [ה]ומגבו אמר [ב]שמואל [ג]עשאה גיסטרא נבלה [ו]א"ר אלעזר [ז]ניטל הירך וחלל שלה [ח](ניכר) נבלה ה"ד חלל שלה [ט](ניכר) אמר רבא [י]כל שרבוצה ונראית חסרה תנן התם [יא]הותזו ראשיהן אע"פ שמפרכסין טמאים [יב]כזנב הלטאה שמפרכסת מאי הותזו ר"ל אמר [יג]הותזו ממש ר' אסי אמר רבי מני כהבדלת עולת העוף א"ל ר' ירמיה לרבי אסי כהבדלת עולת העוף לרבנן ולא פלגיתו או דלמא [יד]כהבדלת עולת העוף לר"א בר"ש ופלגיתו א"ל כהבדלת עולת העוף לר"א בר"ש ופלגינן איכא דאמרי ר"ש בן לקיש אמר הותזו ממש ר' אסי א"ר מני כהבדלת עולת העוף לרבי אלעזר בר"ש ברוב שנים מאי רבנן ומאי רבי אלעזר בר"ש דתניא [יג]ואת השני יעשה עולה כמשפט כמשפט חטאת בהמה אתה אומר כמשפט חטאת בהמה [יד] או אינו אלא כמשפט חטאת העוף כשהוא אומר והקריבו חלק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף ומה אני מקיים כמשפט כמשפט חטאת בהמה מה חטאת בהמה [ב]אינה באה אלא

כי סליק ר' זירא אשכחיה לרבי אמי דקאמר להא שמעתא. פירוש דזעירי. ורבי אמי גרסי' ולא גרסי' (ו) אמי דרבי אמי הוא דאמר לה להא שמעתא וכי מתה היא דקאמר זעירי: **א"ל.** הוא"ו ומתה מסוג כל מליקות דאמר רחמנא דבעי למתוך סימנים וכי מתה עומד ומולק: **אשתומם.** שתק והיה מתמה מה יענה: **בחטאת העוף.** כתיב ולא יבדיל גבי שמיעת הקול בוקקת הילכך בחד סימן סגי לעוף הכשרו בסימן אחד: **ורוב בשר עמו.** לאחר מליקת הסימנין: **ובעולה.** דבעי הבדלה כדלקמן שניים או רוב שניים: **פלוגתא.** דר' אלעזר בר' ש ורבנן לקמן בשמעתין: **האמר רוב שנים.** דוקא ולא יותר כדקתני לקמן (דף כב.) דבעינן שיהא חומו גרוע ובגוף כשהוא מזה: **שדומים לשנים.** לכאחת דבעינן שיהא רוב לזה ולא רוב לזה או רוב שניים ואפי' רוב מצומצם: **נשברה מפרקת.** בחלש: **וא"ת.** הא עלי מפרקת גלח רוב בשר הוה וקרי ליה מת ותשבר מפרקתו וימת: **מטמא באהל.** ואפי' מפרכס: **עשאה גיסטרא.** שחתכה לרחבה או בצורה כולו או כשהיה עד החלל כל דבר המלוך לשניים קרי גיסטרא: **ניטל הירך.** ממקום מיכורו בנוקע לחטמא: **וחלל שלה.** כלומר לא שניטל העלם עם קלח הבשר הפנימי ונשאר בשר העליון והעור עד מלי הירך או שלישתו ומופה את המכה להסס טרפה הוא להויה כדתנן (לקמן דף עו.) בהמה שנחתכו רגליה להיינו מחרוזים מן הארכובה ולמעלה טרפה אבל כשנטל כל הבשר עד שרואים גופה של מקום החתך כעין חלל קיבדוו"ת גלע"ז: **נבלה.** ואפי' בחייה מטמאה: **כל שרבוצה ונראית חסרה.** דלך הבהמה לרבוץ על יריכה ומתכסה יריכה כרגילתה ואם נראית חסרונה כשהיא רבוצה: **הותזו ראשיהן.** בשמנה שרואים קמיירי בסדר טהרות: **טמאים.** דכיון דעשויין גיסטרא אע"פ שלא הובדלו לגמרי כדמפרש ואזיל הרי הם כמתים: **כזנב הלטאה שמפרכסת.** כלומר דאע"פ שמפרכסת אין זה מיום שחרי זנב הלטאה מותק מותה לגמרי והיא מפרכסת מיתוך הזנב מפרכסת: **בהבדלת עולת העוף לרבנן.** דבעו כל הסימנין: **ולא פלגיתו.** את וכ"ל דהיינו נמי הותזו ממש: **איבא דאמרי.** דהבדיל אמר רב חסי למילתיה דהבדלת רבי אלעזר בר"ש ולא בעי רבי ירמיה מיניה: **ואת השני וגו'.** בעולת העוף של חובה כתיב גבי שמיעת הקול כשהוא מבית בדלות בפרסה עליונה כשהוא מבית בעזיבות דיבר בחטאת בהמה: **כמשפט.** משמע שקונה המשפט במקום אחר ותחילת קלי לחטאת בהמה דלעיל קלי שחרי עולה זו בהא מלינן לה הלכך לה לקבה וליף מיניה כדמפרש לקמיה דהיינו בהא דלגו מן החולין כו': **או אינו אלא כמשפט חטאת העוף.** שלא מיטען הבדלה במליקתה כדכתיב (ויקרא ה)[ד] בחטאת העוף ממול ערפו ולא יבדיל: **כשהוא אומר והקריבו.** בעולת העוף של נדבה בויקרא והקריבו הכהן אל המזבח ומלק את ראשו וגומר מדלא כתיב [ט]הקריב אלא והקריבו משמע תלוקה הקרבתו של זה מהקרבת אחרים גילה לך הכתוב שלא תלמד מליקת עולה ממליקת חטאת אלא

בי סליק ר' זירא אשכחיה לרבי אמי דקאמר להא שמעתא. פירוש דזעירי. ורבי אמי גרסי' ולא גרסי' (ו) אמי דרבי אמי הוא דאמר לה להא שמעתא וכי מתה היא דקאמר זעירי: **א"ל.** הוא"ו ומתה מסוג כל מליקות דאמר רחמנא דבעי למתוך סימנים וכי מתה עומד ומולק: **אשתומם.** שתק והיה מתמה מה יענה: **בחטאת העוף.** כתיב ולא יבדיל גבי שמיעת הקול בוקקת הילכך בחד סימן סגי לעוף הכשרו בסימן אחד: **ורוב בשר עמו.** לאחר מליקת הסימנין: **ובעולה.** דבעי הבדלה כדלקמן שניים או רוב שניים: **פלוגתא.** דר' אלעזר בר' ש ורבנן לקמן בשמעתין: **האמר רוב שנים.** דוקא ולא יותר כדקתני לקמן (דף כב.) דבעינן שיהא חומו גרוע ובגוף כשהוא מזה: **שדומים לשנים.** לכאחת דבעינן שיהא רוב לזה ולא רוב לזה או רוב שניים ואפי' רוב מצומצם: **נשברה מפרקת.** בחלש: **וא"ת.** הא עלי מפרקת גלח רוב בשר הוה וקרי ליה מת ותשבר מפרקתו וימת: **מטמא באהל.** ואפי' מפרכס: **עשאה גיסטרא.** שחתכה לרחבה או בצורה כולו או כשהיה עד החלל כל דבר המלוך לשניים קרי גיסטרא: **ניטל הירך.** ממקום מיכורו בנוקע לחטמא: **וחלל שלה.** כלומר לא שניטל העלם עם קלח הבשר הפנימי ונשאר בשר העליון והעור עד מלי הירך או שלישתו ומופה את המכה להסס טרפה הוא להויה כדתנן (לקמן דף עו.) בהמה שנחתכו רגליה להיינו מחרוזים מן הארכובה ולמעלה טרפה אבל כשנטל כל הבשר עד שרואים גופה של מקום החתך כעין חלל קיבדוו"ת גלע"ז: **נבלה.** ואפי' בחייה מטמאה: **כל שרבוצה ונראית חסרה.** דלך הבהמה לרבוץ על יריכה ומתכסה יריכה כרגילתה ואם נראית חסרונה כשהיא רבוצה: **הותזו ראשיהן.** בשמנה שרואים קמיירי בסדר טהרות: **טמאים.** דכיון דעשויין גיסטרא אע"פ שלא הובדלו לגמרי כדמפרש ואזיל הרי הם כמתים: **כזנב הלטאה שמפרכסת.** כלומר דאע"פ שמפרכסת אין זה מיום שחרי זנב הלטאה מותק מותה לגמרי והיא מפרכסת מיתוך הזנב מפרכסת: **בהבדלת עולת העוף לרבנן.** דבעו כל הסימנין: **ולא פלגיתו.** את וכ"ל דהיינו נמי הותזו ממש: **איבא דאמרי.** דהבדיל אמר רב חסי למילתיה דהבדלת רבי אלעזר בר"ש ולא בעי רבי ירמיה מיניה: **ואת השני וגו'.** בעולת העוף של חובה כתיב גבי שמיעת הקול כשהוא מבית בדלות בפרסה עליונה כשהוא מבית בעזיבות דיבר בחטאת בהמה: **כמשפט.** משמע שקונה המשפט במקום אחר ותחילת קלי לחטאת בהמה דלעיל קלי שחרי עולה זו בהא מלינן לה הלכך לה לקבה וליף מיניה כדמפרש לקמיה דהיינו בהא דלגו מן החולין כו': **או אינו אלא כמשפט חטאת העוף.** שלא מיטען הבדלה במליקתה כדכתיב (ויקרא ה)[ד] בחטאת העוף ממול ערפו ולא יבדיל: **כשהוא אומר והקריבו.** בעולת העוף של נדבה בויקרא והקריבו הכהן אל המזבח ומלק את ראשו וגומר מדלא כתיב [ט]הקריב אלא והקריבו משמע תלוקה הקרבתו של זה מהקרבת אחרים גילה לך הכתוב שלא תלמד מליקת עולה ממליקת חטאת

הותזו ממש. נראה לפרש"י מזעירי דלעיל דסגי ליה במפרקת ורוב בשר למוד:

כשהוא אומר וחקריבו חילק הכתוב בו'. פירוש להלן הבדלה בעולת העוף ות"ת דבפרק קדשי קדשים (זבחים דף סה.) דריש ליה למילתא אחריתי דקאמר לפי שנאמר מן התורים או מן בני היונה יכול לא יפטום מכ' פרידים ת"ל והקריבו וי"ל דהכא מדסמך והקריבו לומלק דרשין דמלוקה מליקת עולת העוף ממליקת חטאת עוף לענין הבדלה: **כמשפט חטאת בהמה.** הקשה בקונטרס למה ליה להאי תנא למימר כמשפט חטאת בהמה לוקמיה [ג] בחטאת העוף דסליק מיניה דבהא מן החולין וכולהו מיתנהו בה וחילוק דוחקריבו [ד] למילתיה אחת דלקאמר מלוקה עולה מחטאת לענין הבדלה דלקאמר [ה] רבי ישמעאל וי"ל בר"ש ותירץ דבחטאת העוף לא כתיב בה מוען בהדיא אלא בבהמה כתיב בלקמן ובהיקש יליף מדליקרי חטאת ודבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש גבי קדשים [ו] והדין עמו דמכיון כמשפט היקש ולא כמוד בהדיא להא כאחר יורם וכן יעשה לפר כאחר עשה לפר החטאת אחר כאחר עשה לפר החטאת חשיב ליה היקש פ' איזהו מקומן ע"ב שכל זה היא הגהה: [ז] למד בהיקש יותר מן חטאת בהמה: [ח] אלא את פר ותו לא דפרו של אהרן ידעינן כר' נ"ב עיין תוס' ריש מנחות: [ט] דלמא הייתי מחלק מהקריבו דבאה אפי' בלילה וי"ל דכיון צוותו כתיב: [י] לעולה דמשמע כל:

ולא רוב שנים. עיין לקמן דף קכג ע"ב ובתוס' שם ד"ה עולת:

גמ' אמר רבא אימא כן הוא עושה. כל"ל בגמ' וי"ו ולכלקמן בדר' אמי: (רש"ש)

רש"י ד"ה כשהוא אומר. מדלא כתיב והקריב בר'. כל"ל: (רש"ש)

תוס' ד"ה כמשפט. ולא כתוב בהדיא. נ"ל ככתוב בהדיא: (מגלה טהן)

וכן יעשה לפר. נ"ל ועשה לפר: (מגלה טהן)

גמ' א] אֲדַיִן דְּיָיאִל? דִּי שְׁמַהּ בַּלָּטְשַׁאצַר אֲשֶׁתּוֹמֵם כְּשָׁעָה חֲדָה וַאֲמַר לַהּ לְהָא מִלְּתָא אֲמַר לֵיהּ וְכִי מֵתָה עוֹמֶדֶת וּמְמוֹלַקַת? מַלְכָּא וְאָמַר בַּלָּטְשַׁאצַר חֲדָה עֲנָה וַאֲמַר כֵּן הוּא עוֹשֶׂה חוֹתֵךְ שִׁדְרָה וּמְפָרֶקֶת וְרוֹב בָּשָׂר עִמּוֹ. (דניאל ה, כ)

ב] וַיְהִי בְּהַזְכִּירוֹ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מֵעַל הַכִּסֵּא אֲחֹרַנִּית בְּעֹד יַד הַשָּׁעַר וַתִּשָּׁבֵר מַפְרַקְתּוֹ וַיָּמָת כִּי זָקֵן הָאִישׁ וְכָבֵד וְהוּא שָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל? אַרְבָּעִים שָׁנָה: (שמואל-א ד, יח)

ג] וְאֶת הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ויקרא ה, י)

רש"י ד"ה כמשפט חטאת העוף. שלא מיטען הבדלה במליקתה כדכתיב (ויקרא ה)[ד] בחטאת העוף ממול ערפו ולא יבדיל: **כשהוא אומר והקריבו.** בעולת העוף של נדבה בויקרא והקריבו הכהן אל המזבח ומלק את ראשו וגומר מדלא כתיב [ט]הקריב אלא והקריבו משמע תלוקה הקרבתו של זה מהקרבת אחרים גילה לך הכתוב שלא תלמד מליקת עולה ממליקת חטאת

ד] וְהֵבִיא אֹתָם אֶל הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לַחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל: (ויקרא ה, ח)

תוס' ה] וְיָקְרַב אַהֲרֹן אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת עֹגֶל? הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ: (ויקרא ט, ח)

ו] [ויקרא כח. זבחים סה: [ג](בערוך ערך נפטל' מיתת חזקיה וכן לקמן נב: וכ"ג בכי"ף ורפ"ק ובשלמות פרשת תמור סימן קג מיתת אמר רבי שמואל בר יצחק אמר חזקיה עשאה גיסטרא וכו'] **ג)**לקמן נב: ע"ש **ד)**גם זה שם מה כד. [תמורה יח:] **ה)**ס"פ ג"ג **ו)**לעיל פ"ק מסכת ו **ז)**[ג"כ קמב: וש"נ] **ח)** [לקמן קכג:] **ט)**[עיין בכ"י ותוס' בזבחים סה. ד"ה והקריבו] **תוס' י)**עי' מהכ"ס

הגהות הב"ח

(ו) תד"ה כי וכו' ולא גרסינן ר' אמי:

גליון הש"ס

גמ' או רוב שנים. עיין לקמן דף קכג ע"ב ובתוס' שם ד"ה עולת:

הגהות

גמ' אמר רבא אימא כן הוא עושה. כל"ל בגמ' וי"ו ולכלקמן בדר' אמי: (רש"ש)

רש"י ד"ה כשהוא אומר. מדלא כתיב והקריב בר'. כל"ל: (רש"ש)

תוס' ד"ה כמשפט. ולא כתוב בהדיא. נ"ל ככתוב בהדיא: (מגלה טהן)

וכן יעשה לפר. נ"ל ועשה לפר: (מגלה טהן)

תורה אור

גמ' א] אֲדַיִן דְּיָיאִל? דִּי שְׁמַהּ בַּלָּטְשַׁאצַר אֲשֶׁתּוֹמֵם כְּשָׁעָה חֲדָה וַאֲמַר לַהּ לְהָא מִלְּתָא אֲמַר לֵיהּ וְכִי מֵתָה עוֹמֶדֶת וּמְמוֹלַקַת? מַלְכָּא וְאָמַר בַּלָּטְשַׁאצַר חֲדָה עֲנָה וַאֲמַר מָרַי חֶלְמָא לְשׂנְאַיִךְ וּפִשְׁרֵהּ לְעָרִיךְ לָעֲרָךְ: (דניאל ד, טו)

ב] וַיְהִי בְּהַזְכִּירוֹ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מֵעַל הַכִּסֵּא אֲחֹרַנִּית בְּעֹד יַד הַשָּׁעַר וַתִּשָּׁבֵר מַפְרַקְתּוֹ וַיָּמָת כִּי זָקֵן הָאִישׁ וְכָבֵד וְהוּא שָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל? אַרְבָּעִים שָׁנָה: (שמואל-א ד, יח)

ג] וְאֶת הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ויקרא ה, י)

ד] וְהֵבִיא אֹתָם אֶל הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לַחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל: (ויקרא ה, ח)

תום' ה] וְיָקְרַב אַהֲרֹן אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת עֹגֶל? הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ: (ויקרא ט, ח)

מסכת מכשירין
פרק ה' משנה י'

הַמְעָרֶה מֵהֶם לְחַם, וּמְצוֹנֵן לְצוֹנֵן, וּמֵהֶם לְצוֹנֵן, טָהוֹר. מְצוֹנֵן לְחַם, טָמֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אַף הַמְעָרֶה מֵהֶם לְחַם וְכֹחוֹ שֶׁל תַּחְתּוֹן עָפָה מִשֶּׁל עֶלְיוֹן, טָמֵא:

עין משפט נר מצוה

קנ א ב מיי' פ"ו מהל' מעשה קרבנות הלכה כג:
קנא ג ד ה מיי' פ"ג מהל' טומאת מת הלכה י"ו [וכלב לחפס עוד בהל' טומאת דף סה:]
קנב ו ז מיי' פ"ג מהל' שחיטה הלי"ט ופ"ב מהל' מאכלות האסורות הלכה ג:
קנג ח מיי' פ"ג מהל' שחיטה הלי' יט:
קנד ט י מיי' פ"ד מהל' מאכלות האסורות הלי"ד:
קנה כ מיי' פט"ו מהל' מע"ק הל' טו ופ"ב מהל' מגיפה הל"ח:

פניני רש"י

שדרה. תוט השדרה: (זבחים סה:)
ומפרקת. עצם העוקר: (זבחים סה:)
בלא רוב בשר. המקפת סביב...: (זבחים סה:)

רבינו גרשום

מ"מ קשיא. וכי מתה עומד ומולק. עשאה גסטרא שהכה בסייף אפסקיה מגבה (מעיה) [נבלה] וחתכה בין צלעותיה דחשובה כמתה דלא תחיה: תנן התם הותזו ראשיהם של שרצים טמאים דחשובין כמתים: כהבדלת העוף לרבנן ולא פלגיתו. כלומר שנים ממש: או דלמא כהבדלת עולת העוף לר' אלעזר ב"ר שמעון ופלגיתו דהוא אמר דרוב שנים: חלק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף וכו' כלומר וכשהוא א' והקריבו בעולת העוף חלק הכתוב וכו':

שיטה מקובצת

ו) או אינו אלא כמשפט חטאת העוף דהכי משמע טפי דהא מיניה סליק דכתיב לעיל מיניה והוה מדם החטאת וגו' וקאמר השתא שתהא עולת העוף כחטאת העוף שלא תטעון הבדלה: **ז)** הותזו ממש נראה. נ"ב נ"א בס"י לזעירי דלעיל סגי במפרקת ורוב בשר וכו': **ג)** לוקמיה אחטאת דסליק: **ד)** (למילתיה אתא כדקאמר חלוקה עולה מחטאת) כל זה נרשם עליו: **ה)** לענין הבדלה כדקאמר ותירץ כך כתוב בתוס' כ"י. ובתוס' שאנץ כתוב כדקאמר וכה"ג דרשי ר' ישמעאל ור"א בר"ש ותירץ וכו': **ו)** והדין עמו דחשיב כמשפט היקש ולא בהדיא דהא כאשר יורם וכן ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת חשיב ליה היקש פ' איזהו מקומן ע"ב שכל זה היא הגהה: **ז)** למד בהיקש יותר מן חטאת בהמה: **ח)** אלא את פר ותו לא דפרו של אהרן ידעינן כר' נ"ב עיין תוס' ריש מנחות: **ט)** דלמא הייתי מחלק מהקריבו דבאה אפי' בלילה וי"ל דכיון צוותו כתיב: **י)** לעולה דמשמע כל:

הוקדש לעילוי נשמת החייל **מיכאל סיטבון** הי"ד בן יבדלחט"א **אילן ולינדה** הי"ו נפל בהיתקלות בבקעת הירדן י' טבת תשס"ב